

Еркеш Ибраһим

Гәкку

Еркеш Ибраһим Гәкку

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22579526

ГӘККУ:

ЕРКЕШ ИБРАҒИМ ГӘККУ

ГӘККУ

ЕРКЕШ ИБРАҒИМ

(1930–1986)

Әке жыры

– Бас, қарағым, көрігінді баса түс,
Кеудеңдегі дауыл көзін аша түс.
От сүйеді, өрт сүйеді дауылды,
Сол дауылға дауылыңды қоса түс.

Бас, қарағым, көрігінді дүрілдет,
Қарауытқан шоқтың көзін күлімдет.
Темір шіркін қызарсын да балқысын,
Асау тайдың тізесіндей дірілдеп.

Бас, қарағым, ақ жалының лауласын,
Қызған болат жамбасынан аунасын.
Бас, қарағым, қайратыңның қызуы
Найзағайдың айбынынан аумасын.

Көрігіңді нар түйедей желкілдет,
Жалын тұрсын еліктейін елпілдеп.
Ұшсын шоқтар жүрегіңнен ұшқындай,
Құрыш болат балқып түссін мөлтілдеп.

Көрігіңнің көмекейі әндетсін,
Оттығында алауласын сөнбес күн.
Бас, қарағым, бас, қарағым, қыздыра,
Жас қайратың нөсер құсап селдетсін.

Ойна, қалқам, жастайыңнан отпенен,
Өткелің кеп әлі сенің өтпеген.
Бас, қарағым, қыздыра бас көрікті,
Дауылыңның бәсеңі бар ептеген.

Ұқ, қарағым, жастайыңнан ұқ мұны,
Бола көрме ұсақ тірлік тұтқыны.
Жастайыңнан жалын бол да, маздап жан,
Ой баспайды, май басады күптіні.

Аптамасаң, таптамасаң жалынмен,
Жалын болып өртенбесең жаныңмен,
Қарғам, саған бас имейді темір де,

Соқ балғанды, жүрегіңмен, барыңмен.

Соқ, қарағым, құлаштай соқ балғаны,
Болат төстен көңірсісін нан дәмі.
Соқ, қарағым, сом балғанды сілтей соқ
Болат төстен шапақ ұшсын таңдағы.

Темірге де керек, қалқам, ықылас,
Ақ жалын бір сал-сері ғой үкі бас.
Бұл көріктің патшалығы басқаша,
Дарбазасын дарыныңмен ұтып аш.

Қызған темір ол да қыран қанатты,
Балқытқанда бабында ұста болатты.
Ол да саған ақ тамағын созады,
Ерініне жағып алып далапты.

Темір сыры, болат сыры басқаша,
Шамырқанған шабыт сені бастаса.
Іңкәрліктің, құмарлықтың бәрі тұл,
Егер өнер түп есігін ашпаса.

Саябырла енді, қалқам, абайла,
Сәтсіздіктер тентіреп жүр маңайда.
Бірі келіп шылауыңнан алмасын,
«Сабыр түбі – сары алтын», соны ойла.

Үзілт үнін сом балғаңның, талмаурат,
Міне, міне, келе жатыр ән қаулап.

Талмаусырат, шымыр-шымыр талықсыт
Ақ жалынды нәзіктікпен ал жаулап.

Жетті, жетті, айналайын, ал енді
Айтқыз оған суға малып өлеңді.
Шөлдеді ғой, айызын бір қандырсын,
Бабын тауып, салқын суға мал енді.

Құрыш – ол да кербездікті сүйеді,
Құрыш, шіркін, ол да ақын киелі.
Бабы түссе ол да қылы қобыздың,
Сұңқылдаған домбыраның тиегі.

Бәрін байқап тұрады бұл қара төс,
Ұқ жалынды, ұқ темірді, бол әкеш.
Шым болатты батыр енді тереңге,
Сәл кідірсең және ерте, және кеш.

Осылай деп баласына Сандыбай
Үйретеді аңдып тұрып «аңдымай»
Кеудесіне түскен бозғыл сақалын,
Сипап қойып бозғыл мұртын шалғыдай.

Ана жыры

Күміс балға шыңылдайды бір қалып,

Мөлтілдеген ақ бұлақтай ырғалып.
Бірде сонша сыңғырайды мұңданып,
Бірде сонша шыңылдайды шыңданып.

Бір нәзік үн, бір нәзік үн басқаша,
Жан ананың жан сырымен астаса,
Кемейіне жыр құяды көлкілдеп,
Күмк балға күйге көміп тастаса.

Сыңғыр-сыңғыр, сылдыр-сылдыр ағын ба,
Нәзік балға ән шырқайды бағында.
Үйдің іші сайрап тұрған бұлбұл құс,
Шын сұлулық отырғандай тағында.

Сылдыр-сылдыр, сылдыр-сылдыр толқындар
Кейде, кейде ақ қаз болып қаңқылдар.
Тапталады оймақ балға астында
Кейде күміс, кейде зерлі алтындар.

О, алтындар, о, алтындар, алтындар,
Сені көрсе, әр адам-ақ қалтылдар.
Бірақ ана саусағында діріл жоқ,
Тек қана бір қиқулаған қаңқыл бар.

Қаңқылдаған, қиқулаған құс үні
Сан қиялға жетелейді кісіні.
Ана соққан білезік пен жүзікте
Еркелейді сұлулықтың мүсіні.

Отырады ұзақ түнге зер шегіп,
Шабыттанып кеткенінде теңселіп.
Эзер барып көз шырымын алады
Кейде түнді, кейде танды еңсеріп.

Кейде сонша бұл өмірден алшақтап,
Зер шеккендей, зар шеккендей ән сап қап.
Гауһар тастар байланады жүзікке,
Мөлдіреген көз жасындай моншақтап.
Кейде сонау қиял шыңын қиялап,
Бар әсемдік жүрегіне ұялап,
Қырдың гүлі, таңның нұры бәрі де
Саусағынан табады бір тиянақ.

Алтын кесте неше қиян зерленіп,
Армандардың асыл кейпі мөрленіп,
Көмкеріліп, көгенденіп жатады
Бар сұлулық бір саусақта жөрмеліп.

Тебірентеді бәрі, бәрі ананы,
Қыз көзіндей төңкерілтіп тананы.
Жаудыратып, жаутаңдатып қояды
Әншіні де, ақынды да, дананы.

Ана сыры неткен, сірә, көп еді,
Көлкілдетіп көк толқынды шегеді.
Көкшетаудың сексен көлі сілкініп,
Бір танада бірін-бірі өбеді...

Шегеді дәл аудармастан мұнарын,
Қанша үңілсең, қана қоймас құмарың.
Білезікте бұлдырайды Бурабай,
Жаһандағы жалғыз тағып тұмарын.

Сақинада сексен ару сынсиды,
Қызуынан әнші, сері күнсиді.
Жиырма бестің жымындатып шілдесі,
Жиырма бестің самалымен тыншиды.

Інжу тастың балқытады жүрегін,
Толқындатып армандардың тілегін.
Ақық тасқа атқызады ықылық,
Жаутаңдата жайнатады гүл өңін.

Сырғаларды сылдыратып басқаша,
Мөлдіретіп маржан түйіп тастаса,
Өрнектерін раушан гүлдей құлпыртып,
Жүректерді тілімдейді таспаша.

Отырады бар шабыты құйылып,
Қара қасы қос садақтай иіліп,
Алтын гүлдер, күміс гүлдер үлбіреп,
Қызғалдақтай сағағынан қиылып.

Шолпы шексе, шолпылдатып шабақты,
Тамсандырып тебірентеді тағатты.
Ана қолы неткен шебер әулие,
Ана ойы неткен қыран қанатты.

Күй құяды кеудесіне күмістің,
Күлімсіреп тіл қатады күміс күн.
Ыбырайдың жанарынан сол сәтте,
Жарқырайды найзағайдай мың ұшқын.

Осылай басылмаған көрік қалды,
Ән тыңдап жалын темір өліп қалды.
Балғасы – домбыраның сағасы боп,
Пернелер сал саусағын еміп қалды.

Ұмытқан әннен басқа өзге бәрін,
Бұл күнде кеудесінде өзге дарын.
Мың ирек әуенімен нақыштайды
Көкірек көңілдегі көзде барын.

Кеудесі гуілдейді көрік құсап,
Гүл атқан көктемдегі өрік құсап.
Бұлақтай шымырлайды ән маржаны,
Немесе еркелеген елік құсап.

Тағы да толғанады талай әнді,
Балқытқан сезімдерді алау әнді.
Шырқата шалқытады «Шалқыманы»,
Тағы да бастайды бір баяу әнді.

Баяу үн бара-бара дауыл болып,
Жауады нөсерлеген жауын болып.
Жарқылдап нақыштардың нажағайы,

Ұшады шабыт бұлты ауыр қонып.

Баяу үн бара-бара өрт болады,
Махаббат жалындаған дерт болады.
Көріктей гуілдеген ән болады,
Айқасқан ала құйын серт болады.

Созады «Маңмаңгерді», «Жанбаспасты»
Табады пернедегі жан баспасты.
Ұшады қияларға қияндатып,
Қонады шыңдардағы тандап тасты.
Созады ән бөбегін «Мақпал қара»,
Сезімде сүзіледі ақтан қара.
Басқаға ұқсамайды бір әуені,
Ұшады жеке шырқап оқтан дара.

Осылай шығандайды дара шыңға,
Көкшенің кербез сұлу даласында.
Бейне бір гуілдейді көрік болып,
Ән шалқып ет пен тері арасында.

Сол үшін оны жауы көре алмаған,
Өнердің құдіретіне көне алмаған.
Бір кезде аңқау, сенгіш жас ұстаны
Әуелі бауыр, сонсын төре алдаған.

Өжет тіл өз үкімін кесіп айтқан,
Майысып маймандамай, шешіп айтқан.
Мен ертең жығылам ғой деп ойламай,

Меселі еңсесімен өсіп айтқан.

Жай құсап қиянатты қиып түскен
Қырандай қос қанатын түйіп түскен.
Сілбіреп сіркіремей сілемейлеп,
Нөсердей көктемдегі құйып түскен.

Не болса, ақыр соңын бір-ақ күткен,
Мың сөзді буын салып бір-ақ түткен.
Теңіздей шайқалса да сұрақ біткен,
Жауабы қос ішекті қынап біткен.

Бар-ау деп дұшпандарым бек күндеген,
Ыбырай аңғармаған екпінменен.
Ұстадан қара мұрын шыққан кедей,
Жуанды үзбек болған текпінменен.

Малдыны өрт тілімен қуырардай,
Зәлімнің әнмен уын суырардай.
Бір жалын Ыбырайды шыдатпаған,
Бойында шын алтынның буы бардай.

Жоқтықты қолы қысқа уайымдамай,
Ешбір де сәтсіздікті мойындамай.
Ыбекең ән базарын қыздыратын,
Дегізбей «ақын аға, халың қалай...».

Кездесу

Ән мен күйге бір сусындап жан шөлі,
Мол қызыққа кенеледі әнші елі.
Сексен көлді шайқалтады үнімен
Сарыарқаның бұлбұлдары сал-сері.

Өңшең бұлбұл, өңшең дүлдүл шын дарын,
Жаңғыртады Көкшетаудың шындарын.
Әзілімен, қалжыңымен жарасып,
Әнмен ғана білдіреді шындарын.

Көкшетауда осындай бір думан-ды,
Гүлдер бүгін әнмен бетін жуған-ды.
Өңшең бұлбұл, өңшең дүлдүл дарындар
Бірін-бірі өнерімен буған-ды.

Оқжетпес те бүгін ерек мұнартып,
Ақындарға арманы мол сыр артып,
Тынып қалған, тұнып қалған тіршілік,
Бәрі, бәрі сал-серіге құмартып.

Ақ қайындар көк шыбықтай солқылдап,
Көл Бурабай көк шәйідей толқындап,
Асқақ әнін аңқылдатса Ыбырай,
Айдындағы аққу бірге жарқылдап.

Жаңғырығып бүкіл таудың тастары,
Қақ жарылып әннің биік аспаны,
Шырқап ұзап, шымыр ұшып, шығандап,
Әуендердің әуендері, асқағы.

Қиядағы қарағайлар күлтілдеп,
Айнакелдің ақ толқыны бүлкілдеп,
Сал-серіні ұйып бүгін тыңдаған
Ақша бұлттың ақ торғыны үлпілдеп.

«Сиыр тасқа» ыңқылдаған үн біткен,
Сексен көлге сұңқылдаған тіл біткен.
«Шөккен бура» мойнын созып айнала,
«Жеке батыр» қарап қалған түндіктен.

Келгенінде кезек Жабай ақынға,
Серілерше қонақ кәде хақында.
Тал жібектей үзілдіртті бір әнді,
Шүпілдеген толы мұңға, лапылға.

Жатқан семсер сияқтанып қынапта,
Ұқсап өңі мың құбылған сынапқа.
Қоңыр қаздай сұңқылдатты бір әнді,
Сағынышы самғап ұшып жыраққа.

Қоңыр үнін талмаурата үзілтіп,
Келге қонған қоңыр қаздай сызылтып,
Балдай әнін балбыратып бұлақтай,

Толқынында сағынышын сүзілтіп.

Бар табиғат тұнып қалған, дем іште,
Осынау ән боп тұрғандай бір періште.
Бар тіршілік іңкәрлікке тілектес,
Ақын қашан жетеді деп жеңіске.

Ақын кенет көл бетіндей бұзылды,
Ызғар соғып қас қағымда гүл үнді.
– Сүйгеніме ұнамады осы ән, – деп.
Ыбырайдың тізесіне жығылды.

Шын ғашықпын бір сұлуға, Ыба аға,
Бұл жанымның от-жалынын ұқ, аға.
Өзің барып бір ән арнап бермесең,
Бұйырмайды маған деген сыбаға.

Ол бір ерке ақ маралдай керілген,
Екі аяғын бір басуға ерінген.
Қанша қусаң жеткізбейтін киігім,
Жаңасынан туған айым көгімнен.

Қыр елінде қол жетпесім, құмарым,
Егіз аққу сияқтанған сыңарым.
Сол арудан мен айырылсам, Ыбеке,
Екі талай тірлік етіп тұарым.

Бұл жанымда, Ыба, сондай түтіндер,
Ән патшасы өзіңіз боп үкім бер.

Үкім бер де, бір әніңді қи маған,
Әніңді де, сұлуды да бүтін бер.

Сол қыз еді, аға, менің жеңерім,
Әттең, шіркін, жасық түсті өнерім.
Ән жалғасын сол ауылда өткізіп,
Өзіңіз шеш көнбесін де көнерін.

Қыздың ауылы

Қыздың ауылы қызығы мол бір жұмақ,
Қыз ауылының шыны-аяғы сынғырап,
Сылдыр-сылдыр ақ шолпылар сылдырап,
Ақ шолпыға ән қосқандай мың бұлақ.

Қыздың ауылы бүгін мүлде басқадай,
Қыз ауылында Ыбырай мен жас Жабай.
Сырттағылар сығалайды жабықтан,
Балқып қалған шаңырақта асқақ ай.

Қыздың ауылы шалқып жатқан ән бүгін,
Өнер туын көтереді таң бүгін.
Қыз ауылының аққу құсы – Кәкима,
Таңырқатқан тыңдаушының барлығын.

Қыздың ауылы көрмеп еді мұндайды,

Тыңдаушылар таңдай қағып шулайды.
Жас Кәкима домбыраны гулетіп,
Көк өзендей толқытады сырнайды.

Аққу сынды егіз көлге тел өскен,
Самал сынды соққан жұпар белестен.
Қызған сайын шығандайды дауысы,
Ақ қанаты талып кетер деместен.

Бүгінгі таң бейне қанды сонардай,
Ақ тұйғынның айызы бір қанардай.
Қос қыранды қанжығаға байлатып
Өнерімен матап, байлап алардай.

Бүгін таңда бір ғаламат болардай,
Керген куә естерінен танардай.
Екі бірдей сал-серісін Арқаның
Өнерімен бір түкпірге қамардай.

Биік көкте бір сайранды салардай,
Бұл айқаста нажағай боп жанардай.
Қос тұйғынның жеңсе-дағы қайсысы,
Жекпе-жекте тырнағында қалардай.

Неге болса, шыбын жаны бекемдей,
Қыз қылығы бүгін тіпті бөтендей.
Жығылса да шын дарыннан жығылып,
Пенде болып тырнағында кетердей.

Айдындағы аққу құстай қалқиды,
Көктемдегі көк мұнардай толқиды.
Арасында домбыра мен сырнайдың
Маздап бейне бір ақ жалын шалқиды.

Аппақ жүзі арман құсап аңсаған,
Қылықтары мың шырақтай самсаған.
Тақ кезінде оянғанда керіліп,
Ақық сәуле қағатындай арсалаң.

Күндей жылы күлімдеген көздері,
Оттай ыстық еркелеген кездері.
Бір ғұмырды тұратындай жасартып,
Пәк жүректің білгені мен сезгені...

Құс боп ұшып жүрген сынды қыз бен ән,
Нажағайға бауырын тесеп мұздаған.
Жанның шерін әніменен тарқатып
Көптен бері көкірегінде сыздаған.

Ту биіктен түгел шолып маңайын,
Тамсандырып тыңдаушының талайын,
Ыбырай да саңқылдайды қырандай: –
Тусаң ту, – деп, – туғаныңа болайын!

Неге, Жабай, бұл сапарға қинадың,
Қыз емес бұл, екен менің иманым.
Әнім түгіл, жаным түгел садаға,
Бәрі-бәрі бұл өмірден жиғаным.

Ынтық болсаң ынтығатын гүл екен,
Саған бүгін кездестірген кім екен?
Бұған дейін салған әнім бос айқай,
Бұған дейін көрген күнім түн екен.

Саған бүгін кездестірген Құдай ма,
Қолың бірақ жетсе жарар бұл айға.
Алып шықтың неге мұндай сапарға,
Көңілім шерлі жан едім ғой былай да.

Ынтық болсаң, ынтық болар құс екен,
Кездестірген сені қандай кісі екен?
Өнеріне көрігі сай періште,
Өмірінде бір-ақ көрер түс екен.

Ғашық болсаң, ғашық болар қыз екен,
Шын арманда қалып қойған біз екен.
Бұған дейін көріп жүрген қызығым
Қызық емес, Жабай жаным, күз екен.

Бұл қиынға салдың неге, Жабайжан,
Қиналғаннан тер кетті ғой самайдан.
Қарындасым, берер едім батамды,
Теңің бірақ табылар ма маңайдан?

Қыр елінің ақ сұңқары, қарағым,
Бар батамның бәрін саған баладым.
Әнге бола біткен екен үлбіреп,

Аққу мойын, аппақ қардай тамағың.

Мейірімің мөлдіреген жүзім бе,
Бар ғаламның бал шырыны жүзінде.
Қайда болдың жарқыраған жазымда,
Кездестірдім енді неге күзімде.

...Шын өнердің айқасына мынадай
Қызу қанды Жабай кетті шыдамай.
Жас серіге сүйсінгенін білдіріп,
Қарай қалды талай көздер сығалай.

Әуенінде алыс арман, мол үміт,
Таудың мөлдір бұлағындай төгіліп,
Дірілдеген сырнай тілі демігіп,
«Сүйем», – дейді, «сүйем», – дейді емініп.

«Сүйем», – дейді, «сүйем», – дейді жалынып,
Он саусағы пернелерге сабылып.
«Сенің осы саңқылдаған үніңді,
Келдім дейді, – айналайын, – сағынып».

Қас қаққанша сұрша жүзі құбылып,
Айтар сөзі тамағына тығылып,
Туы бірде шың басынан жығылып,
Туы бірде шың басына тігіліп.

Жиі қаққан кірпіктері бусанып,
Құйындана құйқылжиды шын шабыт.

Дәл қазіргі тағдырына риза,
Құлатса да аяғынан кім шалып.

Енді-енді жеткізердей бір үміт,
Жалынады еліп, қайта тіріліп.
Бала жігіт барын салып тынады,
Ұмытылып бойындағы ірілік.

Ал аққу қыз одан сайын кербезсіп,
Оңайлықпен үзеңгісін бермес қып,
Бір-ақ ырғып шығандайды алысқа,
Асау арын ырық бермей дөңбекшіп.

...Сол шақта шыдай алмай кетті қыран,
Жаңғыртып бар даланы өтті бір ән.
Қыр елін сілкіндірді Ыбырай даусы,
Жуықта басылмастай аптығынан.

Бірден-ақ па, сабазым, шіркіндетіп,
Жүйкенің шыңырауына дүмпу жетіп,
Айғайы алты қырды аңқылдатып,
Сабасын сексен көлдің күмпілдетіп.

Қымыздай бір-ақ жұтар сылқылдатып,
Талдырып, бір әуенмен мың тіл қатып,
Телміртіп, тыңдаушысын тебірентіп,
Әніне әлденені қыңқылдатып.

Балқытып, бал үзгендей балбыратып,

Ақ қанат алма гүлді албыратып,
Шырқатып, шығандатып, аспандатып,
Қалқытып, қайсарлықпен қалжыратып.

Аңсары май айындай маужыратып,
Ән емес, бейне көктен жауды ақық.
Шүйілген қырдың қызыл түлкісіне
Қырандай топшысынан алды қатып.

Жан сырын шүпілдетіп, мөлдіретіп,
Жүрегін бар тірліктің елжіретіп,
Тілеген Мәжнүніндей тентіретіп,
Жалауын махаббаттың желбіретіп.

Үмітін мың ырғақпен үзілдіріп,
Неше бір нәзіктікті тізілдіріп,
Тағатты талмауратып, таусылдырып,
Сыңсытып, сыбызғыдай сызылдырып.

Жанарын Кәкиманың сүзілдіріп,
Екпіні әлденені ұғындырып,
Ыбырай лекілдетті ән бұлағын,
Ішінен талайларды қыжындырып.

Әнімен не бір нәзік талмауратып,
Шаңына талайларды алды аунатып.
Қияға қияндағы жеке қонып,
Тыңдаушы талай-талай қалды-ау қатып.

Ән емес, қазір от боп жанатындай,
Ақ иық шүйілгенін алатындай.
Мың ирек, мың өрнек боп құбылады,
Отының тоқсан бояу қанатындай.

Жарқылдап, бір найзағай кеткеніндей,
Шүмектеп қара нөсер өткеніндей,
Сезімді балқытады отты жалын
Жастықтың қызғалдақты көктеміндей.

Жырлайды туы қылып құштарлықты,
Білмейді жатсынуды, іштарлықты.
Әзірге аруақты әні ғана
Сезбейді сергелденді, дұшпандықты.

Отыр тек, отыр әнді лақылдатып,
Жалынын жүрегiнiң лапылдатып.
Өзiне сырластарын алыстатып,
Өзiне алыстарды жақындатып.

Отыр ол ең әуелi әнді сүйiп,
Әнiмен кiмдi сүйсе, мәңгi сүйiп.
Басқаны дүниедегi елемейдi,
Сәуледей тұншығатын таңғы тұйық.

Сияқты арты бiр өрт, алды тұйық,
Қабағын талай ару алды түйiп.
Маңдайын әншi сонда сүрткiлейдi,
Көзiнен отырғандай қанды тыйып.

Бір нәзік ыстық жастар сіркірейді,
Бір қатал отты селдер күркірейді.
Жүректер аттай тулап, дүрсілдейді,
Әншінің көмекейі бүлкілдейді.

Осылай тынды Ыбырай жырақ барып,
Ән толғап, кеудесінен күй ақтарып.
Бейне бір әлемдегі сұлулықты
Сүйетін жалғыз өзі сияқтанып.

Сол ғана аяулысын өбектетті,
Басқадан жұрт көзінше бөлек кетті.
Құпия сырға толы бір бақшаға
Жетектеп ақ білектен, дедектетті.

Әнімен бар ызғарды қуырып ап,
Аруды кетті оңаша суырып ап.
Зәредей еш қарсылық, білдірмеді,
Қалса да басқалары буынып-ақ.

Автордан

Әнші сұлу, кеткенің бе тайқақсып,
Кірпіктерің қалды неге айқасып?
Кірпіктерің неге қанат қағады,

Кімменен жүр қапияда шайқасып?

Кірпіктерің ұзын, қара қауырсын,
Жас жаныңа шақыра ма дауыл шын?
Тура қадап қалдың кімнің көзіне?
Дедің бе екен: «Жан-жүрегі ауырсын!»

Кірпігіңді – жапырағын жаныңның
Неге жаңа сонша қалың жамылдың?
Неге және желпіндіріп ашасың,
Желбіреген шымылдығын жалынның?

Кірпіктерің ұзын, қою, қара түн,
Елестетті-ау карлығаштың қанатын.
Құштарлықтың қурап тұрған шағында,
Жай оғымен ұштасқандай жан отың.

Жаның әлі шын періште еді ғой,
Басқашалау бүгін бір сыр деді ғой.
Кірпігіңді тура қадап қалғаның,
Аңду болған көздің құртын жеді ғой.

Білесің бе жан сырының жалынын,
Махаббатпен өртеп алма қалыңын.
Жанарыңның әрбір ұшы – нажағай,
Тамызықтай тамылжыған бал үнің.

Албырт сұлу, кірпігіңді байқап аш,
Бұл батылдық соңын күтіп байқамас.

Ақша қарда қыр түлкісі қыранмен
Келіп әлде қалғаны ма тайталас?

Ән күші

Бұл шақта ал ақын тым ерен еді,
Бар деп ол би-болысты елемеді.
Ұмытты бар-барлығын осы дарын,
Ұмытты санаулы тек досы барын.

Ұйыған тыңдаушыда қасы барын,
Тігілген қарауылға басы барын.
Қалқытты сұлу әнді безектетті,
Жанарын бір жанарға кезеп кетті.

Шақырды ту биікке, ту алысқа,
Тасындай диірменнің безеп кетті.
Арқасы аруақтанды, иықтанды,
Қабағы қыртыстанды, қиықтанды.

Арманы талайлардың ұйып қалды,
Бір жүрек мәңгі бақи сүйіп қалды.
Сыр бар ма бөлек, мына қыз көзінде,
Немене көкірек кез күмбезінде?

Ол неге оңашаға шақырады,

Май қайта туғаны ма күз кезінде?
Қабағы неге сонша тебірентеді?
Болар-ау мұны да ол көрген, тегі.

Күлімдеп бұлақ болып ағындайды,
Күн нұрын кеудесінде тербелтеді.
Мына қыз – лаулап жанған ашық жалын,
Тентіреп іздегендей ғашық жарын.
Сол үшін талақ етіп бар ғаламды,
Сол үшін талақ еткен асыл бәрін.

Бейне бір басқа бәрін талақ етіп,
Арманын талайлардың қараң етіп,
Осынша құлпырады бұл қыз неге,
Жанарын төңкергенді тонап өтіп?

Ынтығып ұмтылғандай бұған ғана,
Бір сәуле ақ жүзінде қылаң қаға,
Бұл сәтте бағынбастай әкеге де,
Бұл сәтте бағынбастай құранға да.

Жалынын от теңіздің шайқалтады,
Жанының көктемесін жайқалтады.
Қос оттың ортасында балқып тұрған,
Басқаша бітетіндей той тарқары.

Әулие өзін ғана тұтатындай,
Серімен серттесе де ұтатындай.
Қолына бүтін түссе қалағаны,

Құшырмен қылғымастан жұтатындай.

Әлдене кірпігіне байланады,
Әлдене сонша терең ойланады.
Сол шақта ұмытады Жабай барын,
Сол шақта ұмытады айналаны.

Ойнақтап қос жанары маралдайын,
Қаракөз теңіздегі аралдайын.
Құнығып құпиясына шақырады,
Арманын сусындатып қанардайын.

Күлкісі көктен жұлдыз себілгендей,
Немесе аспаннан нұр төгілгендей.
Жанары жаудыраған жаныңды жеп,
Болады әлденені емінгендей.

Тек қана бір өзіне ерігендей,
Өмірден барлық басқа жерігендей.
Біресе нарттанады батар күндей,
Біресе таң нұрына телігендей.

Бір жалын бар ұстамын қыстағандай,
Сезімнің аруағы ұстағандай.
Мөлдірді сүзіп ішкен киелі құс
Мергеннің мылтығынан ұшпағандай.

Жанардан бір жалын от төгілгендей,
Бұрқырап асау теңіз тебінгендей.

Арманы құйындатып тап болғандай,
Арманы дауылдатып шегінгендей.

Ойнайды бота көзде жалын басқа,
Болмайды табынбасқа, жалынбасқа.
Қоймайды қызып алған әнші жанын
Тұлпардай терлетпеске, сабылмасқа;

Саусағын перне бойлап шаптырмасқа,
Жаңа бір ән сарайын аштырмасқа,
Сайратып мың әуенмен күйлетпеске,
Қос ішектің үстін басқа, астын басқа.

Дауысын мың толқыта құбылтпасқа,
Жетелеп жер-жаһанды қыдыртпасқа,
Әніне құйындаған, құйқылжыған,
Куәні аяғына жығылтпасқа,

Бір дауыл пайда болып көмекейде,
Шақырып жекпе-жекке, кәнекейге,
Түлкіні бұрын көрген аңшылардай,
Басқысы келді бірде «әнекейге».

Құбылып алма жүзі қыпылықтап,
Сабыры басылады ықылықтап.
Ән егер еңіресе бірге жылап,
Ән егер күлімдесе, сықылықтап.

Әнменен бірге заулап құрақ ұшып,

Алдынан ағатайлап жыр ап ұшып,
Ән егер бал шырындай тамылжыса,
Бұлағын мөлдіреген шылап ішіп.

Осындай сал-серілер, көр дегендей,
Кеудесін күй перісі кернегендей.
Отыр ол тасқын әнмен бірге шалқып,
Топасқа кейін тартқан ермегендей.

Шырлатып, шығандатып шырқатпасқа,
Саңқылдап сол биіктен үн қатпасқа,
Басқаны әуенімен мас қып тастап.
Бір өзі бота көзге тіл қатпасқа.

Әншіге ерік жоқтай одан басқа,
Қайқайып, қайырыла оралмасқа,
Тағы да шырқап биік ызғытпасқа,
Ақ бұлттың ар жағына жоғалмасқа,

Тағы да сілтеп әрі ызғытпасқа,
Қанаты қырауланып, мұз жұтпасқа,
Сайраған сыршыл әннің сиқырымен
Басқаны телміртпеске, мызғытпасқа,

Ән селін нөсерлетіп жаудыртпасқа,
Бал үнге бал көмейін саудыртпасқа,
Бебеулеп бөлек үнмен ырғалтпасқа,
Жанарын нар түйедей аудыртпасқа,

Шығандап шабыттана шалқымасқа,
Әнімен, жаныменен балқымасқа,
Желпілдеп жел боп қана қыз жағына,
Сияқты ауған түйе толқымасқа,

Қызғанып, басқа мейлі қызғанбасын,
Балқытып отырмасқа қыз жамбасын,
Кеудесін құрыш төстей күйлетпеске,
Өзі ұстап, алау әннің қызған басын,

Кеткендей қас қағымда көлкіп Көкше,
Майдайын самалменен желпітпеске,
Қиямен қиядағы жолды кешіп,
Талып кеп құламасқа балқып төске,

Тағатсыз ақ кеудеде талпынбасқа,
Еркі жоқ ендікпеске, алқынбасқа.
Бұл неге қызғанбасқа, қызықпасқа,
Ән үшін ару басқа, алтын басқа!

Бұл неге қызғанбасқа, қызықпасқа,
Ыбырай болғаны ма үзік таспа?!
Домбыра сол әуенге қосылмаса,
Пернесін сыпыр-дағы, үзіп таста.

Бәрін де солай неге ұмытпасқа?!
Ендеше, әншіменен қырып таста
Ендеше, тыңдаушыны тамсандырып,
Ындынын сол әуенге құрытпасқа!

Осылай сал Ыбырай сорғалатып,
Төгіле тайпалады жорғалатып.
Зергерлеп үн бедерін жалтылдатып,
Сияқты жарқыл қаға жанған ақық.

Шүмектеп шүпілдетіп, лықылдатып.
Қанатын сусылдатып, сыпылдатып,
Ақиық аңға түскен сықылдатып,
Тағатын талайлардың қыпылдатып,

Әнімен шаңырақты сықырлатып,
Үзгендей әлденені сытырлатып,
Шырлатып бір орында қалықтатып,
Жүректің тамырларын тыпырлатып,

Қос жалын бір-біріне лапылдасып,
Қойғандай қас пен көзге ақылдасып,
Қалды ма, аңғармадым, шыныменен
Еріндер бір-біріне жақындасып?

Ыбырай отырғанда көлкіп, тасып,
Саусағы пернелерді балқып басып,
Мені де арбады ма, аңғармадым
Қалғанын қапияда қолтықтасып.

Қиды ма досты қызға, қимады ма?
Қия алмай, берген серті қинады ма?
Биікке шығып алып сорғалаған,

Жиды ма ән топшысын, жимады ма?

Сүйді ме, Кәкиманы, сүймеді ме?

Адалдық әлде бәрін биледі ме?

Қураған құмарлықтың қамысына

Тиді ме ән шырпысы, тимеді ме?

Сыйды ма жалын ішке, сыймады ма?

Тыйды ма ақ семсерін, тыймады ма?

Ұстаның ұстамы мол ұстам суын,

Құйды ма қалың өртке, құймады ма?

Той үстінде

Япыр-ау, ауылы ма Кәкиманың?

Дауылға ұшқаны ма жапырағым?

Қиярмын қалай сені жат қолына

Жат елден бұйырған ба топырағың?

Қышиды мұнша неге көзім менің?

Суырған үйден мені өзің бе едің?

Кеудеме қайтып қонған әнім бе едің

Арқаның аңыратқан боз інгенін?

О, тәубе, тәубе, жаным, бұған-дағы

Сертімнен уәделескен шығам-дағы.

Көкшенің босағасын аттарында
Сұңқарың ұшқан сен деп шығандағы...

Кәкима, айналайын, Кәкимашым,
Көзінен сүртті келіп ақын жасын.
Дірілдеп тәтті бір сөз сыбырлашы,
Тандайы Ыбырайдың тақылдасын.

Ақынның жасаураған сүртші көзін,
Ән болып лапылдасын ыстық сезім.
Талаурап, талмаусырап, тамылжытып,
Ұшырсын тағы да бір құс қып өзін.

... Кәкимаш, осынау үйге келсең етті,
Етсең де сылтауға бір жел себепті.
Отыр ол, көзіне бір көрінбесең,
Бар-барша қорашсынып қошеметті.

Кәкимаш – жауқазын гүл көгалдағы,
Түсіріп аттан өзі неге алмады?
Кептелген кеудесіне сағынышын
Ыбырай әнмен неге төге алмады?

Ырғағы аспандағы ырғап айды,
Үкілі домбырасын бұлғамайды.
«Асылы келгенінде қыз қылығын, –
Деген сөз бар еді ғой, бұлдамайды».

Ол неге тебіреніп жырламайды,

Жабыңқы қабағынан мұң қарайды?
Манағы шырқау үні қайда кеткен,
Жүрегі домбыраны тындамайды,

Екі ішек бір-біріне үндеспейді,
Ән сазын белуарлап бір кешпейді.
Бейне бір бақастардай, күндестердей
Жауыққан, ынтымағы бірлеспейді.

Екі ішек екі емендей майыспайтын,
Екі ішек екі мықты сайыстай-тын.
Жүрегі Ыбырайға сыздамайтын,
Ақынға қабырғасы қайыспайтын.

Саусағы семіп қалған ағаштардай,
Үскірген мына шілде қара аспандай.
Перне мен пернелердің арасында
Бармағы мияу болып адасқандай.

Үнінен манағыдай бал тамбайды,
Әлдене шідерлейді, арқандайды.
Тебініп ұшса-дағы тұғырынан,
Дәл басып түсе алмайды, қайқандайды.

Жанары жалын атпай жаутандайды,
Домбыра тулау тұрсын, шайқалмайды.
Ағынды саусағының сиқыры жоқ,
Төгілтіп тең жорғадай тайпалмайды.

Дауысын бір жарықшақ ілгектейді,
Жабығып, жаны неге дірдектейді?
Қаумалап тугел жайсаң отырса да,
Ол неге алаңдайды, кім жетпейді?

Шабыты тұлпар емес, шабан аттай,
Саусағы саусақ емес, сабалақтай.
Тершімей, отыр әрең тепендетіп,
Көмейін домбыраның сабалатпай.

Бір нәзік бал әуенді былқылдатпай,
Екі ішек егізденіп бір тіл қатпай,
Тұлпардың қос өкпесі секілденіп,
Алқымы іспек тұрсын, бүлкіл қақпай;

Екі ішек бос өзеуреп, шын тіл қатпай,
Сайратып көмекейін сұңқылдатпай,
Пернені шұқылайды тоқылдақтай,
Сұқсырдай сумаң қағып сымпылдатпай.

Арқасы аруақтанып бір тіл қатпай,
Ерінін тыңдаушының сылпылдатпай,
Жай ғана аяңдайды шаршағандай,
Қызығып, құмарымен қутыңдатпай.

Тұлпар тіл шаңын ғана бұрқылдатпай,
Жүйкені сезім кернеп зырқыл қақпай,
Жыр жолын кесек-кесек, шумақ-шумақ,
Құлынның мүшесіндей бұлтыңдатпай;

Ән шіркін мас қылатын тылсым бақтай,
Жыр шіркін ширатылған гүл шумақтай,
Нөсерлеп ноян жырды жаумақ тұрсын,
Қалды ғой домбыра да ырсыл қақпай.

Шабытын қайнау тұрсын, шымшымдатпай,
Жанының бұлбұлдары шын тіл қатпай,
Ат шабыс, балуан күрес бұл тойдағы
Көзіне көрінбейді бір тырнақтай.

Палуан бірін-бірі жыққан шығар,
Тұлпардан тұлпар озып шыққан шығар.
Үзіліп біреуінің жіліншігі,
Әлдісі әлсіз бірін ұтқан шығар.

Шын тұлпар тұлпарлығын білген шығар,
Бәйгесін, уа жануар, ілген шығар.
Жығылып палуаны, аты қалған
Қорсынып Батыраштай жүрген шығар...

Толқында артық ескен бір ескегі,
Мәз шығар жығып шыққан күрестегі.
Уа, шіркін, қандай қатал бір жан үшін
Беріш пен нәзіктіктің тірескені?!

Ақ жүрек, қара жүрек бір ме, сірә,
Екеуі бір Есілде жүр ме, сірә.
Ақ жүрек жеңілсе де аққу-сынды,

Қарасы жеңсе-дағы түрме, сірә.

Осылай сүңгиді ойы сан тарапқа,
Жалыны жүрегiнiң қалқа жақта.
Бұл неге осыншама алаңдайды,
Кесетiн сол үмiтiн балта жоқ па?

... Әлдене ыстық үндi тыңдағандай,
Онсыз той тырнағына тұрмағандай.
Дәл қазiр Кәкимасы жетiп келсе,
Жыл бойы, апта тұрсын, жырлағандай.

Айтпақшы, ақын досы Жабай қайда?
Ол бүгiн алмады ғой маңайлай да.
Жүйрiктей бабын тауып жеке шапқан,
Үзiлiп кететiндей көп айғайда.

Кешегi жүрген шәкiрт – сүйеу-сынды,
Ол неге сәлем бермей күйеусiндi?
Айырылған арыстаннан Кәкимасы
Отыр ма барыс тұтып сiлеусiндi?

Гүлi жоқ жұпар шашар, өртi болса,
Әнi жоқ, сүюдiң тек дертi болса,
Бұл қалай ән арнамас Кәкимаға,
Бiр кезде шын ықлас сертi болса?!

Осылай ақын жаны алабұртып,
Сияқты өскен емен дара бiр түп,

Бірде құс, бірде түс боп шабыт шіркін,
Қанаты қалт еткеннен қалады үркіп...

Аққулар

...Әйтеуір, шын тұлпардай қамшы салмай,
Жөнелді бір мезетте әнші самғай
Бейне бір көктегендей дүр сілкініп
Кешегі шөлдеген қыр тамшы тамбай.

Әуелі аяңдата желдірткендей,
Сонан соң қанатына жел біткендей.
Дулы жұрт тына қалды демін жұтып,
Бейне бір Есіл тасып, сел күткендей.

Ғажайып болатындай ел күткендей,
Пай-пайлап тамсантақандай, телмірткендей.
Ғаламның барлық үнін тылсымдап ап,
Ыбырай дегеніне көндірткендей.
Сияқты көзі бір өрт, сөзі жақұт,
Болды енді тыңдағанға өзі бақыт.
Ғаламның он сегіз мың барлық үнін
Екі ішек, он саусаққа божылатып...

Бір перне Қәкимадай сыңсып тұрды,
Бір перне Жабай болып тұншықтырды.

Бір перне кең дала боп күңіренді,
Көздерден талай маржан ыршып тұрды.

Бар шабыт Ыбырайға құлай қонып,
Қуғанын құтқармайтын құмай болып,
Жер-көктің, құс пен аңның барлық үнін
Ұғынған тұрды бейне Құдай болып.

Білетін барлық тілді Тәңір болып,
Билейтін барлық үнді әмір болып,
Мынау той, палуан күрес, ат жарыстар,
Иленген саз балшықтай қамыр болып.

Мынау той көз алдынан бұлдыр қағып,
Әлде бір мөлдір үндер тұнжыр қағып.
Тек қана Кәкиманың сырғалары
Қос ішекте талмаусырай сылдыр қағып;

Қос ішек қалғанында бір ышқынып,
Мынау той бара жатты ұмытылып.
Ыбырай шырқап биік ұшқан сайын,
Бұлбұлдың бара жатты үні тынып.

Естілмей тұлпарлардың дүбірі де,
Естілмей ғашықтардың күбірі де,
Естілмей палуандардың сақылдасқан
Айқасы, буындардың дірілі де;

Көмейі ұста басқан көріктей боп,

Ақ жүзі бал-бұл жанған өріктей боп,
Үкілі домбырасы бұлғақтайды,
Секірген алты қырды еліктей боп.

Біржаннан ән бастаса, жойқын бардай,
Ақаннан ән бастаса, Ай тындардай.
Мәңгілік өлмей-тұғын ән маржанын
Сыйлайды әр адамға бой тұмардай.

Біресе көшкен елдей дүбірлетіп,
Біресе шын ғашықтай күбірлетіп,
Әйтеуір, бар ғаламды сыбырлатып,
Әйтеуір, қыз ерінін дірілдетіп;

Айта ма құпиясын жұлдыздардың?
Айта ма құпиясын ұл-қыздардың?
Айта ма нәзіктігін жүректердің?
Айта ма қаталдығын бір құздардың?

Айта ма ақ бұлақтың сықылығын?
Айта ма бал көмейдің ықылығын?
Айта ма осы тойдың иесі кім?
Айта ма армандағы «үкілі» кім?

Әйтеуір, домбырада әуен басқа,
Әйтеуір, Тәңірі жоқ одан басқа.
Әмір жоқ өлген қайта тірілмеске,
Әмір жоқ ұйықтаған жан оянбасқа.

Шын қайрат шын шабыста қызып алған,
Қайғыға, қуанышқа жүзіп алған.
Күресте жасықтығы майырылып,
Алмастың қылшылдаған жүзі қалған.

Самғауы барған сайын қиындалып,
Өзіне қарап қалған дүйім халық.
Екі ішек сұңқыл қағып, діріл қағып,
Пернелер саусақ тиген күйіп-жанып;

Тағы да кетті бастап өз әндерін,
Кеудесін күркіреткен өзендерін.
Шалқытып шығандатып, қайырмалап,
Сезімнің жарқылдатып кезендерін.

Мынау той гуілдеген түсі құсап,
Басатын бар кеселдің мысы құсап,
Шертісі саусағының сақылдаған,
Бейне бір арыстанның тісі құсап.

Сонан соң енді жүйткіп екіленбей,
Қармақты бір ақ шабақ шекігендей,
Екі ішек қос өзендей күркіреген,
Бейне бір күле қалған екі көлдей,

Теңіздей дауылдан соң тына қалған,
Сұңқылдап сағақтан бір бұлақ арман,
«Терең қаз – алтын қазсаң» дегендейін,
Саусақтар сол пернені қынап алған.

Сағактан нәзік сәуле сызаттанып,
Түскендей шер көңілге ұзап барып,
Шынашақ сол пернеде дірілдейді,
Сандығын отырғандай қыз ақтарып.

Немесе ай сызғандай айдын үстін,
Немесе ақ қарындай жайлы қыстың.
Атылған қапылыста аққудай боп,
Соғады қос өкпесін ойлы мүскін.

Желденіп, гуіл қағып өкімденіп,
Алқымы қара көрік секілденіп,
Шайқалып шалқар үндер шамырқанып,
Нөсерден нажағайдың отын еміп,

Қалың өрт сияқтанып қауға тиген,
Қас батыр сияқтанып жауға тиген,
Үзіліп мыңнан озған тұлпар құсап,
Немесе Құлагердей сауға тиген.

Дауылдай қара бұлтты талап, түтіп,
Саусақтан бір нөсерді сағақ күтіп,
Пернелер сол толқында сілкінісіп,
Әншіге сусылдаған қанат бітіп;

Үкілі домбыраға лағыл бітіп,
Қос ішек қос өзендей ағын күтіп,
Құланның қасынуына атуы сай,

Мергендей жарқылдаған бағын күтіп,

От кезі шаңырақтан жұлдыз аулап,
Кеткендей әр жұлдызға бір күз аунап.
Саусағы сипалайды пернелерді
Шыққандай сол пернеден бір қыз аулақ.

Сол ару Кәкиманың өзі құсап,
Әр ырғақ күлімдеген көзі құсап,
Назданып, нәзік қағып кірпіктерін,
Қараған жаудыр қара көзі құсап;

Сол мезет келден аққу сымпыл қағып,
Гәккулеп, талып ұшып, сұңқыл қағып,
Ыбырай созғанында тосын әнді,
Дауысы кетті мүлде сиқырланып.

Ән бейне ақша таңдай талып атқан,
Бұлақтай қара тасты жарып аққан,
Әудемде жаңа шыққан күнге ұксап,
Немесе раушан гүлдей жалын атқан.

Ыбырай желденгенде көрік құсап,
Үзілер сабағынан өрік құсап,
Әуелі қашқан қоян сыбдырынан
Үріккен жаудыр көзді елік құсап.

Ғажайып тосын үнге елең етіп,
Құс-арман көбелектей көлең етіп,

Тасыған дариядай астан-кестен,
Сезімді ыстық, отты керек етіп;

Ұшты бір, ұшты бір ән «Гәккулеген»,
Үн қосып айдындағы аққуменен.
Кәкима сол аққу боп бара жатыр,
Гәккулеп құйқылжыған отты үнменен.

Тосын ән толқындырып, қобалжытып,
Бейне бір сүмбіледей амал күтіп,
Жанары нажағайдай жарқыл қағып,
Махаббат бақшасынан самал жұтып,

Сезісіп түсінгенін қас пен қабақ,
Болатты балқытқандай отпен жалап,
Қос мұңлық сырласады Гәккуменен,
Жалынын махаббаттың жаспен қамап.

Көз жасы махаббаттың теңіз болып,
Гәкку бір ортақ, құмар лебіз болып,
Бір-бірін қанатымен аймаласып,
Махаббат дариясына егіз қонып...

Махаббат ынтық етіп қойған асық,
Иісіп мойындарын аймаласып,
Айдынның меруерттей мөлдірінде
Елтіткіш, еркелегіш майдан ашып,

Жанасып, жан үздіге жаутаңдасып,

Гу-гулеп, га-га-гулеп ән толғасып.
Шомылған айдын көлде егіз аққу
Иіскеп тамақтарын, мауқын басып.

Дауысы терең, тұнық аспан сынды,
Бір жасын сол биіктен аққан сынды.
Қолынан Кәкимасын ұзатса да,
Ұзатпас бір қақпаны жатқан сынды.

Қажыры – қалшылдаған ақпан сынды,
Жанары – шын асылды тапқан сынды.
Ақпанның өзінде де бұрқыраған
Көктемнің жұпар гүлін тапқан сынды.

Дауысы барған сайын қанаттанып,
Жеткендей қия құзға қанат талып.
«Гәккулеп», гә-гә-гуге басқан сайын,
Жанары жанаттанып, жаны оттанып.

Туды ақын жарқылдаған тосын бір ән,
Өкініш өзек өртеп, ашындырған.
Тілегін жалындаған махаббаттың
Аққудың ақ мойнына асылдырған.

Өзі де аққу құстай сұңқыл қағып,
Айдын көл ырғақтардан ыңқыл қағып,
Тебінген толқындардың белі сынып,
Қабағы қара бұлттың қуқылданып;

Сияқты бар сезімге қанат біткен,
«Гәккулеп» сұңқылдады алап біткен.
Ыбырай аққу болып өкінгенде,
Таңдайын қақты бүкіл тағат біткен.

Махаббат мойнын төмен созып ұшып,
Өлмесін енді емірде сезіп ұшып.
Қияндап бара жатты ту қиырға,
Күнәкар сұм заманнан безіп ұшып.

Аққу боп ұшты бір ән жанып-күйіп,
Қанатын барған сайын қағып биік.
«Гәккулеп» талықсыды қайран аққу,
Жалынын махаббаттың жағып биік.

Жасырмай жан сырының бәрін айтты
Жаралы аққу кұстай зарын айтты.
Деді ол: «Қайран елім, жаралымын!..
Жүйкені қара, тастай жарып айтты.

«Құс салып, айдын көлге дабыл қақтым,
Ән салып, талай жердің дәмін таттым
Жетсін деп осынау даусым «Гәккуіме»
«Гәккуді» қоңыр қаздай қаңқылдаттым.

Таранған айдын көлде ол бір аққу,
Мұндай сөз естіп пе едім бек ләзләзту.
Сырнай мен домбыраның арасында
Балқыған қорғасындай, қайран «Гәкку».

Эпилог

Айдала... жапан түзде жалғыз атты,
Сияқты сыңары жоқ жалғыз аққу.
Боз інген ақ ботасын жоқтағандай,
Аңыратып «Гэкку» әнін бара жатты.

Сол әнмен іштегі бар шерін сарқып,
«Алды-ау, – деп, – сүйгенімді менің тартып!
Ән боздап, ән аңырап «Гэккулейді»,
Тандайын тақылдатып, шегін тартып.

Үкілі домбырасын бұлғап биік,
«Гэккулеп» сұңқылдайды ырғақ биік.
Қосады сол бір үнге дауыстарын
Аққулар бара жатқан шырқап биік.

Құс біткен сол бір әнді сайрағандай,
Жүрегін «Гэкку» зары жайлағандай.
Қанатын бозторғайдың ақша бұлтқа
Бейне бір «Гэкку» әні байлағандай.

Қосақтап бүкіл үнді көгеніне,
Жеткендей осынау үнмен дегеніне.
«Гэккудей» әнім қалса бұл ғұмырда, –

Дегендей басқа бақыт керегі не?!»

«Гәккулеп» сұңқылдаса таңдай қағып,
Кеткендей өзі де бір әнге айналып.
Барады жапан түзде жалғыз атты,
Оқжетпес – жер жаннатын маңдайға алып.